

Geliş Tarihi (Received): 10.08.2018
Kabul Tarihi (Accepted): 27.01.2019
SPORMETRE, 2019,17(3),1-8
DOI: 10.33689/spormetre.452769

1936 GARMISCH KIŞ OLİMPİYAT OYUNLARI'NA TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NİN KATILIMI*

Özbay GÜVEN¹, Bengü GÜVEN²

¹ Gazi Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümü, Ankara

² Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Spor Bilimleri Bölümü, Ankara

Öz: Bu çalışma da 1936 Garmisch Parten-Kirchen IV. Kış Olimpiyat Oyunları'na Türkiye Cumhuriyeti'nin katılımı ve bu Olimpiyatlar da ki durumu dönemin gazete haberlerine dayalı olarak değerlendirilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin tarihinde ilk kez katıldığı Kış Olimpiyat Oyunları'nı, gidiş kararının alınmasını, karara ilişkin eleştirileri, milli takımların oluşturulması sürecini, elde edilen sonuçlar ve ülkeye kazandırdıklarını ortaya koymak üzere dönemin gazete haberleri içerik analizi yöntemi ile derlenmiş ve değerlendirilmiştir. Sonuç olarak; Türkiye'nin 1936 Kış Olimpiyat Oyunları'na katılımı, Türkiye Cumhuriyeti'nin uluslararası spor alanlarında varlığını göstermesi ve ülkede kayak sporunun gelişmesi açısından son derece önemlidir.

Anahtar Sözcükler: 1936 Kış Olimpiyat Oyunları, Türkiye, Kayak

THE TURKISH REPUBLIC'S PARTICIPATION TO THE 1936 GARMISCH WINTER OLYMPIC GAMES

Abstract: In this study, Turkish Republic's participation to 1936 Garmisch Parten-Kirchen IVth Winter Olympics and The Republic's situation in this Olympics were assessed by newspaper news. Turkish Republic participated in the 1936 Winter Olympics was the first time. This study investigated adjudication for participating, criticism about adjudication, developing national skiing team, games result and advantages of participating the games for Turkish Republic. As a result, The Turkish Republic's participation to 1936 Winter Olympic Games was very important in showing The Turkish Republic's presence in the international sport areas and to develop skiing.

Key Words: 1936 Winter Olympic Games, Turkey, Skiing

*Bu çalışma; 3-5 Kasım 2006 tarihleri arasında Muğla'da düzenlenen 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde bildiri olarak sunulmuştur.

GİRİŞ

Türkiye Cumhuriyeti'nin resmi olarak modern olimpiyatlara ilk katılımı 1924 Paris Olimpiyat Oyunları'dır (TMOK, 1988). Daha sonra 1928 Amsterdam Oyunları'na katılım sağlanmış; 1932 Los Angeles Oyunları'na ise uzak olmasının yol açtığı maddi imkânsızlıklar nedeni ile katılamamıştır. Sonraki ilk olimpiyatlar olan 1936 Kış ve Yaz Olimpiyatları'nda da Türkiye Cumhuriyeti aynı maddi imkânsızlıkları yaşamıştır. Bu dönemde dünya da uluslararası spor organizasyonları devam ederken Türkiye'de sporun modern anlamda kurumsallaşması henüz tam gerçekleşmemiştir. Mustafa Kemal Atatürk, Türk sporunun ve sporcularının uluslararası alanlarda kendilerini tanıtmaları için fırsatlar tanımış onları desteklemiştir. Atatürk, 30 Eylül 1926'da "Türk sporculuğu, beynelmilel sahnede lâyük olduğu mevkiini ihraz edecektir. O zaman Türk sporculuğu memleket ve millet hayatında müessir olduğu kadar biraz da medenî ve belki de benim tahminimden fazla bir şiarı medeniyet olacaktır" (Güven, 2004) diyerek desteğini ve inancını açıkça dile getirmiştir. Atatürk'ün Beden Eğitimi ve Spor anlayışını benimseyen dönemin Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK) Genel Sekreteri olan Ekrem Rüştü (Akömer), 1936 Olimpiyatları'na katılabilmek için maddi imkânsızlıklara çare

düşünmüş ve sonunda 18 Ekim 1932 tarihinde o zamanlar TMOK başkanı ve aynı zamanda Berlin Büyükelçisi olan Kemâlettin Sami Paşa'ya bir yazı yazarak şimdiden maç biletlerine yapılacak bir kuruş zamla para artırılabilceğini ve olimpiyatlara katılabilmek için hükümetten para istemek zorunda kalınmayacağını söyleyerek öneride bulunmuştur (Arşiv: Özby Güven). Bu öneriler o zaman dikkate alınmayınca 1936 yılında da yine maddi imkânsızlıklar nedeniyle Türkiye'nin Olimpiyat Oyunlarına katılamayacağı gündeme gelir. Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi (TMOK), 14 Ekim 1935 tarihinde IV. Kış Olimpiyat Oyunlarına Türkiye Cumhuriyeti'nin iştirak etmeyeceğini bildiren mektubu Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları Genel Sekreteri Baron Peter Von Le Fort'a gönderir (Arşiv: Özby Güven) Bunun üzerine Genel Sekreter Baron Le Fort, 19 Kasım 1935 tarihinde Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) Genel Sekreteri Recep Peker'e bir mektup yazarak Türkiye Cumhuriyeti'ni Oyunlara özel olarak davet eder ve "*TMOK'nin red cevabına rağmen müsabaka mahallindeki direklere Türk bayrağını çekmeye muvaffak olacağız.*" der. Bunun üzerine, CHP Genel Sekreterliği, 20 Kasım 1935 tarihli mektubunda Uluslararası Olimpiyat Komitesi'ne, Garmisch-Partenkirchen'deki IV. Kış Olimpiyatları'na Türkiye'nin de katılacağını bildiren bir mektup gönderir. Bu yazışmalardan sonra, Türkiye Cumhuriyeti tarihinde ilk kez Kış Olimpiyatları'na katılma yolunda ilk adımlarını atmış ve resmi başvurusunu yapmıştır.

1936 yılında Almanya Garmish-Partenkirchen'de düzenlenen IV. Kış Olimpiyatları'na toplam 28 ülke katılmıştır. Madalya kazanan ülkelerin sıralaması aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Tablo 1. 1936 Kış Olimpiyatları Madalya Sıralaması

Sıra	Ülke	Altın	Gümüş	Bronz	Toplam
1	Norveç	7	5	3	15
2	Almanya	3	3	0	6
3	İsveç	2	2	3	7
4	Finlandiya	1	2	3	6
5	İsviçre	1	2	0	3
6	Avusturya	1	1	2	4
7	Büyük Britanya	1	1	1	3
8	Amerika Birleşik Devletleri	1	0	3	4
9	Kanada	0	1	0	1
10	Fransa	0	0	1	1
10	Macaristan	0	0	1	1
	Toplam	17	17	17	51

Bu oyunlar Türkiye Cumhuriyeti için, madalya getiren bir başarı içermese de özellikle kış olimpiyat oyunlarına ilk kez katılım göstermek açısından spor tarihindeki yeri önemlidir. Bu çalışmada, IV. Garmisch-Partenkirchen Kış Olimpiyat Oyunları'na Türkiye Cumhuriyeti'nin katılımı, hazırlıkları, elde ettiği dereceler ve oyunlar sonrası tartışmalar ortaya konularak değerlendirilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti'nin Kış Olimpiyat Oyunları'na Gidiş Kararı ve Hazırlıklar

1924, 1928 ve 1932 Kış olimpiyatlarına katılmayan Türkiye, genç Cumhuriyeti tanıtmak ve kış sporlarında Türkiye'nin olduğunu da göstermek için ilk kez 1936 Garmisch Kış olimpiyatlarına katılma kararı almıştır. Türkiye'nin bu kararı, farklı şekillerde yorumlanmış ve tartışmalara neden olmuştur. Kimi basın organları Türkiye Cumhuriyeti'nin oyunlara katılmaktaki amacının uluslararası bir derece almaya çalışmaktan ziyade bir süredir üzerine odaklanılan kayak sporunun Türkiye'de de yapıldığını dünyaya duyurmak olduğunu belirtmişlerdir; *"Kış olimpiyatlarına ilk kez iştirakten maksat, uluslararası bir derece almaya çalışmaktan ziyade, kayak sporuna bizimde başladığımızı bütün cihana tanıtmaktır. Bursa, Ankara, İstanbul kulüplerinden birer, Ziraat Enstitüsünden de beş kayakçı olmak üzere sekiz kişilik bir ekip, antrenör Ridel ve Genel sekreter İlyas'la birlikte Almanya'ya gönderilecek ve masrafları CHP ve Ziraat Bakanlığı tarafından karşılanacaktır. Sporcularımızın Almanya'daki masrafları ise Olimpiyat Komitesince ödenecektir"* (Cumhuriyet Gazetesi, 3 Ocak 1936). Kış Olimpiyatlarına iştirak etme kararını yanlış bulan bazı çevrelerin takımın hazır olmadığını belirten görüşleri basında yer almıştır (Cumhuriyet Gazetesi, 11 Ocak 1936).

1934 yılından beri önem verilen kayak branşında takım çıkarabilmek için İlyas Sınal idareci, Ankara Yüksek Ziraat Enstitüsü Beden Terbiyesi muallimi Herbert Riedel ise antrenör olarak görevlendirilmiş ve CHP'nin maddî desteği ile takım Uludağ'da kampa alınmıştır. Ülkenin Kış olimpiyat oyunlarına katılma kararının yanında ekibin hazırlıkları ile ilgili olarak da farklı haber ve yorumlar yapılmıştır. Bunlardan birinde Ulus gazetesi olimpiyat ekibinin acemiliğine rağmen yüz güldürecek sonuçlar umulabileceğini yazarken (Ulus Gazetesi, 5 Ocak 1936), Tan gazetesi, bu sporla ilgili tecrübesizliğimizden bahsedip, bu katılımın yalnızca kış sporlarını sevmemize vesile olacağını belirtmiştir (Tan Gazetesi, 11 Ocak 1936). Ancak aynı gazete 24 Ocak 1936 tarihinde *"Kış olimpiyatlarına katılmamız bize hiçbir şey kazandırmayacaktır."* şeklindeki başlığı ile kış olimpiyatlarına katılma kararını eleştirerek, 11 Ocak 1936 tarihli haberi ile tutarsız yorumlarda bulunmuştur (Tan Gazetesi, 11 Ocak 1936; Tan Gazetesi, 24 Ocak 1936).

Resim 1: Olimpiyat Hazırlıkları; Riedel ile Birlikte Kayak Antrenmanından Bir Resim

1936 Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları'nda Türkiye

Gidiş kararının alınması, kararlar ilgili tartışmalar ve kayak ekibinin hazırlıklarının ardından 16 Ocak günü kafiye yola çıkmıştır. Ancak yolculuk şeklide gazetelerde eleştirilere neden olmuştur. Cumhuriyet gazetesi, “Ne Ala Seyahat!” başlığı ile verdiği haberde, olimpiyatlara giden kayakçıların üçüncü, idarecilerin ikinci mevkiide gittiklerini belirterek eleştirmiştir (Cumhuriyet, 18 Ocak 1936). Kafilenin büyük bölümü 16 Ocak günü yola çıkmış ancak İstanbul ve son anda gözlemci olarak gitmesine karar verilen Bursa kafilesi döviz izni sebebiyle birkaç gün sonra yola çıkabilmişlerdir.

Toplamda 28 ülkenin katıldığı IV. Kış Olimpiyat Oyunları'nda Türk Kayak ekibinin kadrosu şöyledir: Salih Ungun, Abdullah Yörük, Saim Altrok, Cemal Tiğın, Ankara Yüksek İhtisas Enstitüsü öğrencilerinden, Ülker Pamir, Nazım Aslangil, M. Şevket Karman, Sadri Erkılıç, Ankaragücü'nden Reşat Erceş ve Nasın Küçükaslan (Cumhuriyet Gazetesi, 11 Ocak 1936).

IV. Kış Olimpiyat Oyunları'na katılan Türk ekibinin büyük bölümü 16 Ocak günü yola çıkmıştır. Kafilenin Almanya'da ülkeyi resmî geçitte (Cumhuriyet Gazetesi, 15 Şubat 1936), sokakta, lokanta da, otelde ve her yerde, temiz, vakur halleri ile çok iyi temsil ettiği (Cumhuriyet Gazetesi, 16 Şubat 1936) ve fevkalade alkış aldıkları (Kurun Gazetesi, 11 Şubat 1936), ayrıca gittikleri her mekânda dostça karşılandıkları (Ulus Gazetesi, 9 Şubat 1936) haberleri yayın organlarında yer bulmuştur.

Türk ekibi ile Almanya'ya giden basın mensupları haberlerinde ayrıca Garmisch'in organizasyonu hakkında da bilgiler vermişlerdir. 29 ülkenin katıldığı kış olimpiyatlarında Almanya'nın yaptığı büyük hazırlık ve muazzam organizasyon olimpiyatlardaki seyirci sayısını oldukça artırmıştır (Kurun, 11 Şubat 1936). Yapılan organizasyonla ilgili Alman Bakan basına bir demeç vermiş ve olimpiyat hazırlığı ile ilgili şunları söylemiştir: “*Suni buz sahası için yarım milyona marka mal olan yeni bir stadyum ile dünyada eşi olmayan bir kayak stadyumu yaptık. Bu stat için 800 bin Mark harcadık. Ayrıca gazetecilerin bürodan büroya giderek vakit kaybetmemeleri için bir olimpiyat merkez bürosu kurduk.*” (Ulus, 7 Şubat 1936). Basın mensupları için özel olarak hazırlanan merkez bürosunda her gazeteciye kapalı bir dolap ve yazı makinesi verildiği de Türkiye gazetelerinde yer bulmuştur (Kurun, 15 Şubat 1936).

Tarihinde ilk kez yalnızca iniş, 18 km ve 4x10 km yarışlarına katılan Türkiye başarısız olmuştur. Bu sonuç, gidiş kararından beri birçok tartışmanın yer aldığı ülkede yine eleştirilere yol açmıştır. İlk etapta basın yayın organları, bu dereceyi olgunluk ve iyi niyet içerisinde - vasattan üstün bir performans- olarak değerlendirerek önemli olanın olimpiyatlara katılmak olduğunu vurgulamış ve elde edilen derecenin Türk ekibinin eksik olması yüzünden olduğunu belirtmişlerdir (Cumhuriyet Gazetesi, 12 Şubat 1936). Ayrıca bazı gazetelerde ise alınan kötü derece şansa bağlanarak, 4x10 km'lik yarışta Türk sporcusunun düşmesinin daha iyi dereceler almayı engellediği şeklinde yorumlanmıştır (Kurun Gazetesi, 11 Şubat 1936).

Resim 2: 1936 Kış Olimpiyatlarında Türkiye Takımı

Resim 3: 1936 Kış Olimpiyat Oyunlarında Türk Kayakçıları

1936 Garmisch Kış Olimpiyat Oyunları Sonrası Türk Basınındaki Tartışmalar

Olimpiyatların ardından Türkiye kayak milli takımı antrenörü Herbert Riedel, Alman Dresden radyosuna bir röportaj vermiş ve Yeni Türkiye'nin olimpiyatlara katılma amacının altını şu sözlerle çizmiştir: *“Yeni Türkiye olimpiyatlara iştirak ederken hiçbir netice elde etmek niyetinde değildi. Bu sporu kendinden çok seneler evvel yapmaya başlayan yabancı memleketlerin baş sporcularını görerek kendi memleketlerinde tatbiki kabil olan kısımları öğrenmek ve bu sporu yurtlarında daha ileri götürmek istediler. Türkiye, Berlin olimpiyatlarına gelecektir, bu sefer daha iyi neticeler alacaklarını ümit ediyorum.”* (Kurun Gazetesi, 11 Şubat 1936).

Türkiye'nin Kış olimpiyatlarına katılma kararını eleştiren çevreler, Türk ekibinin Kış Olimpiyat Oyunları sonuncusu olması ile eleştirilerine devam etmişlerdir. Bu konuda Garmisch'e gitmeden önce Uludağ'da yapılan hazırlık kampının yeterli olmadığı ve antrenörün yanlış sporcuları seçtiği eleştiriler arasındadır (Cumhuriyet Gazetesi, 21 Şubat 1936). Bu ve benzer eleştirilerin sayısı artınca, Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı (TİCİ) bir tebliğ yayınlamak durumunda kalır. Yayınladığı tebliğde alaya varan ifadelerin gazetelerde yer bulmamasını istediklerini açıkça dile getirmişlerdir. Tebliğ kısaca şöyledir; *“1936 Kış olimpiyatlarına Türk sporcularının iştiraki ve alınan neticeler üzerine bazı gazete spor yazarları tarafından ağır tenkitler yapıldığı görülmektedir. Bu yazarların bir kısmı Türk aleyhtarı oldukları görülen ecnebi spor yazarlarıdır. Geniş bir kısmı kış sporlarına çok müsait olan yurdumuzda, yurdu koruma kabiliyeti yüksek olan kayak sporunun bir an evvel yükseltilmesi ve yayılması şiddetle arzu edildiğinden 1936 kış olimpiyatlarına iştirak edilmiştir. İştirak eden sporcularımızın kış sporlarının yüksek tekniği ile yakından temas ederek yurtlarına daha faydalı olma imkânını bulacaklardır. Yapılan insaflı ve hakikat arayıcı tenkitlerden istifade etmekteyiz. Tenkit hududunu geçerek Türk efkârını şaşırtan ve sporcularımızla alaya kadar giden yazıların Türk gazetelerinde yer bulmamasını istiyoruz.”* (Cumhuriyet Gazetesi, 24 Şubat 1936).

Yayımlanan bu tebliğin ardından eleştirilerin şiddeti azalsa da sona ermemiştir. Yine Cumhuriyet gazetesi gözlemci olarak olimpiyata giden Vedat Abut'tan aldığı bilgilerde Türk ekibinin girmemesi gereken bir yarışa Türkiye'den gelen, onları umutlandırıp şahlandıran bir telgraf neticesinde girdiklerini ve ekibin yarışlarda tüm rakiplerinin peşinde hatta halk dağıldıktan sonra yarışı tamamlayabildiğini öğrenmiş ve sütunlarına taşımıştır (Cumhuriyet Gazetesi, 3 Mart 1936).

Kış olimpiyatlarına dair yapılan bir başka eleştiri de 16 Nisan 1936'daki Spor Kongresinde ki konuşmalardır. Kongre de Kayak federasyonu yetkilisi olimpiyatlara düzenli bir çalışmadan sonra gidildiğini belirtmiş ve Avrupa basınının yarışlar hakkında yazdığı takdîrîkâr satırları sevindirici bulduğunu söylemiştir. Bunun üzerine Anadolu Ajansı Müdürü Menemencioğlu, aleyhimizde yapılan yayından bahsetmiş ve ajans müdürü olmak sıfatı ile gelen haberleri servislere koyamadığını bu nedenle de federasyon yetkilisinin izah ettiği takdir hislerinin yerinde olmadığını belirtmiştir (Cumhuriyet Gazetesi, 17 Nisan 1936).

SONUÇ

1936 Kış Olimpiyat Oyunları'nda Türkiye Cumhuriyeti'nin yer alışı ve Türk basınındaki yansımaları genç Türkiye Cumhuriyeti için son derece önemli olmuştur. Türkiye ilk kez kış

olimpiyatlarına gidilen 1936 yılında, o dönemin şartları içerisinde zoru başarmış ve bilgisinin yetersiz olduğu bir spor branşında heves ile ülkeyi temsil etmeye talip olmuştur. Yabancı antrenörler ile çalışmak, olimpiyat kampı için CHP'nin özel olarak yaptırdığı Uludağ'daki kamp merkezi gibi o zamanın, hatta bu zamanın bile lüks sayılabilecek masraflarından kaçınmayan genç Cumhuriyet, spora verdiği önemi ve ülkenin medeniyeti için sporun gerekliliğini bu yolla göstermiştir.

Kış olimpiyatları çerçevesinde, basında çıkan haberlere bakıldığında yoğun olarak basın bu olimpiyatlara katılma konusunu eleştirdiğini görüyoruz. Bu eleştiri, olimpiyat ruhu içerisinde amacın katılım olduğunu bilmeyen ya da düşünemeyen, katılımı ancak elde edilecek madalyalara bağlayan zihniyetlerin yaklaşımı olarak değerlendirilebilir. Özellikle çok genç bir devletin bu katılımı, ülkesinde yeni bir sporu yayma ve geliştirme çabaları içerisinde gerçekleştirdiği düşünülürse gazetelerin eleştirileri bu çabalara köstek olarak nitelendirilebilir. Günümüzde yeni bir sporu öğrenmenin, insanlara sevdirmenin çeşitli yolları olsa da 1930'lu yıllarda en kestirme ve etkili yolun büyük bir spor organizasyonuna katılmak olduğu düşünülmüştür. Nitekim o dönemde yapılan tesislerin günümüz kayak sporunun gelişmesinde son derece önemli katkıları olmuştur.

Sonuç olarak, 1936 Kış Olimpiyat Oyunları'nda Türkiye'nin yer alışı, genç Cumhuriyeti dünyaya tanıtmada ve "kış oyunlarında da varız" mesajını vermede bir araç görevini görmüş, ayrıca ülkede kayak sporunun gelişmesine büyük katkı sağlamıştır.

KAYNAKLAR

- "29 Millet'in İştirak Ettiği Müsabakalarda Türk Takımı Sonuncu Oldu", Cumhuriyet Gazetesi, 12 Şubat 1936, s. 6, sü. 1.
- "Alman Bakan Açıklama Yaptı", Ulus Gazetesi, 7 Şubat 1936, syf. 14, süt. 1.
- "Almanya'ya Giden Sporcular Her yerde Dostça Karşılandılar", Ulus Gazetesi, 9 Şubat 1936, s. 5, sü. 1,2.
- Ataş, M., "Kış Olimpiyatı'na Giden Türk Takımının Hali", Cumhuriyet Gazetesi, 21 Şubat 1936, s. 6, sü. 1,2.
- "Dünkü Spor Kongresi Çok Münakaşalı Oldu", Cumhuriyet Gazetesi, 17 Nisan 1936, s. 6, sü. 3.
- "Dünya Kış Sporlarına Giderken", Tan Gazetesi, 11 Ocak 1936, s. 8, sü. 3.
- Güven, Ö. (2004). Atatürk'ün Beden Eğitimi ve Spor Politikası. Silahlı Kuvvetler Dergisi. Ocak, 379: 62-77.
- "İlk Defa Olarak Türk Takımı Bu Spor Şubesine İştirak Edecektir", Ulus Gazetesi, 5 Ocak 1936, s. 6, sü.1,2.
- "Kayak Antrenörümüzün Dresden Radyosunda Verdiği Konferans", Cumhuriyet Gazetesi, 23 Şubat 1936, s. 6, sü. 4.
- "Kış Olimpiyatına Gidecek Sporcular", Cumhuriyet Gazetesi, 3 Ocak 1936, s. 6, sü. 3.
- "Kış Olimpiyatına İştirak Etmeli miyiz?", Cumhuriyet Gazetesi, 11 Ocak 1936, s. 6, sü. 1,2.
- "Kış Olimpiyatına Nasıl Girmişiz?", Cumhuriyet Gazetesi, 3 Mart 1936, s. 6, sü. 3.
- "Kış Olimpiyatlarına Giden Türk Takımı", Cumhuriyet Gazetesi, 16 Şubat 1936, s. 6, sü. 1.
- "Kış Olimpiyatlarına İştirakimiz Bize Hiçbirşey Kazandırmayacaktır", Tan Gazetesi, 24 Ocak 1936, s. 9.

“Kış Olimpiyadlarında”, Kurun Gazetesi, 11 Şubat 1936, s. 9, sü.3.

“Ne Ala Seyahat”, Cumhuriyet Gazetesi, 18 Ocak 1936, syf. 6, süt. 4.

“Olimpiyadlarda Gazeteciler”, Kurun Gazetesi, 15 Şubat 1936, syf. 9, süt. 4,5.

TMOK Komitesi. (1988). Olimpik Hareket. Hürriyet Gazetesi Matbaası: İstanbul.

“Türk Takımı Geçid Resminde Pek Çok Alkışlandı”, Cumhuriyet Gazetesi, 15 Şubat 1936, s. 8, sü. 1.

“Umumi Merkez Bir Tebliğ Neşretti”, Cumhuriyet Gazetesi, 24 Şubat 1936, s. 6, sü. 3.